

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ - – ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Κριτήριο 17160

Απάντηση: Ας παραδειγματιστούμε: χρήση προτρεπτικής υποτακτικής έγκλισης και α΄ πληθυντικού ρηματικού προσώπου. Η Υποτακτική έγκλιση με το ας δηλώνει προτροπή, παραίνεση, η αρθρογράφος θέλει να παρακινήσει το αναγνωστικό κοινό να παραδειγματιστεί, να ευαισθητοποιηθεί, προκειμένου να προστατευθεί η γλωσσική ποικιλότητα. Το α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο προσδίδει συλλογικό χαρακτήρα στην προσπάθεια, η αρθρογράφος εντάσσει και τον εαυτό της και επισημαίνει τη συμβολή όλων για την αντιμετώπιση της απειλής εξαφάνισης των γλωσσών. Πρόθεση είναι η ευαισθητοποίηση του δέκτη αναφορικά με το θέμα που τίγεται στο Κείμενο.

2. Κριτήριο 17185

Απάντηση: Στις δύο τελευταίες παραγράφους του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται α΄ πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο από τον συντάκτη. Αυτό γίνεται γιατί εντάσσει και τον εαυτό του στην ίδια χορεία με τους αναγνώστες, δημιουργεί οικείο και άμεσο ύφος λόγου. Άλλωστε, ως πανεπιστημιακός δάσκαλος συναισθάνεται την κοινή ευθύνη για τη διδασκαλία των μηχανισμών της Ελληνικής γλώσσας.

- Ωστόσο, στην 1η παράγραφο του Κειμένου 1, όπου ο συντάκτης θέλει να εκθέσει το πρόβλημα με αντικειμενικότητα και ουδέτερο ύφος λόγου, χρησιμοποιεί γ΄ ρηματικό πρόσωπο. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνει να παρουσιάσει το γλωσσικό ζήτημα πιο αντικειμενικά, αποστασιοποιημένα.

- Είναι φανερό η διαφοροποίηση του ύφους λόγου ανάμεσα στην πρώτη και στις άλλες δύο παραγράφους του Κειμένου. Με αυτήν ο συγγραφέας επιθυμεί να διαφοροποιηθεί η θέση του (2η, 3η παράγραφος) από την άποψη που διατυπώνεται (1η παράγραφος) ότι υπάρχουν κίνδυνοι για τη γλώσσα μας.

3. Κριτήριο 19499

Απάντηση: Α

4. Κριτήριο 14684

Απάντηση: Είναι κατάλληλη ως γλωσσική επιλογή το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο, διότι το κείμενο:

- δημοσιεύεται σε ιστότοπο ξένων γλωσσών – παρακινεί στην εκμάθηση ξένων γλωσσών τους επισκέπτες αυτής της σελίδας.
- απευθύνεται στους γονείς και σε υποψήφιους σπουδαστές του κέντρου ξένων γλωσσών – αμεσότητα, οικειότητα.

- Η άποψη αυτή υποστηρίζεται, προκειμένου να γίνει πιο πειστική η αρχική θέση στην παράγραφο ότι η γνώση ξένων γλωσσών μαθαίνει στον άνθρωπο το σεβασμό και τη μαγεία της διαφορετικότητας.

5. Κριτήριο 14468

Απάντηση: Προτροπή/προτρεπτική υποτακτική (ας...) και α' πληθυντικό πρόσωπο

- Με τη χρήση τους το ύφος καθίσταται πιο οικείο. Ο συγγραφέας φανερώνει τη διάθεσή του να επικοινωνήσει με πιο άμεσο τρόπο με τον αναγνώστη του. Εκφράζει μια καθολικότητα στο νόημα, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει τον δέκτη.

6. Κριτήριο 15975

Απάντηση:

Μετασχηματισμός: Η συμμετοχή σου σε μια τέτοια δραστηριότητα, που σε υποχρεώνει να υποστηρίξεις τις απόψεις σου μπροστά σε άλλους, σε κάνει να αποκτήσεις βαθμιαία εμπιστοσύνη στον εαυτό σου και στις ιδέες σου. Αλλά και η συνεργασία σου με συμμαθητές σου, που βλέπουν τα πράγματα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και έχουν πολλές διαφορετικές εμπειρίες και πολιτιστικό υπόβαθρο, σε εξαναγκάζει να λάβεις υπόψη σου την ώρα που μιλάει και τις ανάγκες των ακροατών σου. Έτσι, είναι επόμενο να μειωθεί ο εγωκεντρισμός σου, αφού είσαι υποχρεωμένος να συνυπολογίσεις τις ιδέες των συνεργατών σου.

Η μετατροπή στο β' ενικό ρηματικό πρόσωπο προσδίδει οικειότητα και αμεσότητα, δημιουργεί την αίσθηση του διαλόγου και διασφαλίζει την επικοινωνία του πομπού με τον δέκτη. Επιπλέον, συνδέεται με το προτρεπτικό – συμβουλευτικό ύφος και χρωματίζει συναισθηματικά τον λόγο.

7. Κριτήριο 14443

Απάντηση: Η συντάκτρια του Κειμένου 1 με τη χρήση του πρώτου ενικού προσώπου των ρημάτων στην πρώτη παράγραφο επιτυγχάνει να χρησιμοποιήσει ως αφορμή ένα προσωπικό της βίωμα και να κάνει με αυτόν τον τρόπο το ύφος εξομολογητικό.

- Ακόμη, δημιουργεί αμεσότητα, οικειότητα και προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη μέσω της παράθεσης της προσωπικής της εμπειρίας.
- Στη συνέχεια, με τη χρήση του πρώτου πληθυντικού προσώπου των ρημάτων στη δεύτερη παράγραφο, επιτυγχάνει να εντάξει τον εαυτό της στην ίδια χορεία με τους αναγνώστες και να αποδώσει αισθήματα και σκέψεις που, κατά τη γνώμη της, αντιπροσωπεύουν συνολικά τους Νεοέλληνες.
- Το α' πληθυντικό πρόσωπο μειώνει την απόσταση πομπού και δέκτη και εκφράζει ένα καθολικό μήνυμα.

8. Κριτήριο 14470

Απάντηση: Είναι αναγκαίο/ Προτείνεται να τίθενται/γίνονται ουσιαστικές – διευκρινιστικές ερωτήσεις και να εξασφαλίζεται ο απαραίτητος χρόνος/ ο χρόνος που χρειάζεται, για να ερευνηθεί περισσότερο γιατί ο έφηβος νιώθει έτσι ή συμπεριφέρεται με αυτόν τον τρόπο και με εύστοχες ερωτήσεις (να διαπιστωθεί) τι τον κάνει να είναι θυμωμένος/η.

- Το ύφος καθίσταται πλέον πιο επίσημο και αποστασιοποιημένο και χάνεται ο τόνος οικειότητας. Η σύνταξη έγινε πιο περίπλοκη και το εκφραστικό επίπεδο υψηλότερο (λόγω της συχνής χρήσης της παθητικής σύνταξης και της απαλοιφής του ευθέος λόγου).

9. Κριτήριο 14451

Απάντηση: Τρεις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες ο πομπός προσπαθεί να προβληματίσει και να ευαισθητοποιήσει τον αποδέκτη του μηνύματός του για τη διάσταση και τη σημασία της αγάπης είναι:

- Η υποτακτική έγκλιση αποσκοπεί να προτρέψει τον δέκτη προς αυτή την κατεύθυνση. («Να κάνουμε το καλό και να αποφεύγουμε το κακό», 1η παράγραφος,
- Η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας δημιουργεί στοχαστικό ύφος λόγου και γόνιμο προβληματισμό, προκειμένου ο δέκτης να σκεφτεί τη διάσταση και τη σημασία της αγάπης στη ζωή του. («Το κλειδί για όλα είναι η αγάπη», 1η παράγραφος, «ο σπόρος της αγάπης», 2η παράγραφος, «Για μένα η αγάπη είναι περίπου σαν τη μαγειρική τέχνη», 4η παράγραφος)
- Η δεοντολογική διατύπωση («Πρέπει να αλλάξουμε τη στάση και τον τρόπο σκέψης μας», 1η παράγραφος, «Πρέπει να δώσουμε το χέρι και σε αυτούς.», 3η παράγραφος) προβάλλει ως αναγκαία τη μεταστροφή του ανθρώπου σε ζητήματα συμπεριφοράς και υποβάλλει την ιδέα της αγάπης ως ηθική απαίτηση. Με αυτό τον τρόπο ο πομπός κατευθύνει τον δέκτη προς αυτή την επιλογή, προβληματίζει και ευαισθητοποιεί.
- Το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο εκφράζει μια καθολικότητα, μια συμμετοχή όλων στην αγάπη, οπότε προτρέπει και παρακινεί προς αυτή την κατεύθυνση.
- Το δεύτερο ενικό πρόσωπο συναντάται, προκειμένου ο πομπός να δημιουργήσει ένα κλίμα οικειότητας και διαλογικότητας με τον δέκτη, προκειμένου να μεταφέρει άμεσα και αποτελεσματικά το μήνυμα της αγάπης.

10. Κριτήριο 14479

Απάντηση: Η 1η απάντηση, μετά την αλλαγή του προσώπου, διαμορφώνεται ως ακολούθως: «Συχνά οι άνθρωποι ερωτεύονται το λάθος πρόσωπο, που είτε δεν ενδιαφέρεται ιδιαίτερα είτε βρίσκεται ήδη σε μια σχέση. Είναι τόσες πολλές οι μεταβλητές, που τελικά κάνουν εκπτώσεις σ' αυτό που θεωρούν ιδανικό και συμβιβάζονται με κάτι λιγότερο ή απλώς ελπίζουν ότι η καρδιά τους τούς οδηγεί στη σωστή

κατεύθυνση, αν και συνήθως δεν συμβαίνει αυτό. Είναι μια μόνιμη συζήτηση που έχουν με φίλους, το πόσο η ζωή και η ευτυχία των ανθρώπων εξαρτώνται από το τυχαίο. Δύο άνθρωποι πρέπει να σταθούν εξαιρετικά τυχεροί, για να ερωτευτούν, και να είναι συμβατοί στην καθημερινότητά τους».

- Το ύφος μεταβάλλεται σε τυπικό, απρόσωπο και αποστασιοποιημένο· ο αφηγητής δεν συμμετέχει στα αναφερόμενα ούτε εκφράζεται ως εκπρόσωπος ευρύτερης ομάδας, αλλά περιγράφει και σχολιάζει καταστάσεις της ζωής που μπορεί και να μην τον αφορούν.

11. Κριτήριο 14804

Απάντηση: Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί το β' ενικό (Προσφέρεις, προσφερθείς, να γευθείς) και το α' πληθυντικό πρόσωπο (δεν έχουμε, η ζωή μας), τα οποία προσδίδουν στο κείμενο:

- β' ενικό πρόσωπο: αμεσότητα, θεατρικότητα, οικειότητα, διάθεση για πρόκληση συναισθημάτων, επικοινωνία, διαλογική προσέγγιση του συνανθρώπου που είναι σκλάβος και ταυτόχρονα προνομιούχος γιατί ζει τον έρωτα
- α' πληθυντικό πρόσωπο: οικειότητα, το αίσθημα της ομάδας, στην οποία ανήκει και ο συγγραφέας, και είναι αδύναμη μπροστά στην παντοδυναμία του έρωτα. Με τον συνδυασμό των ρηματικών προσώπων ο λόγος αποκτά ποικιλία, ένταση, ενδιαφέρον και αγγίζει διανοητικά και συναισθηματικά τον αναγνώστη σε σχέση με ένα θέμα που ενδιαφέρει όλους.

Μετατροπή σε γ' ενικό πρόσωπο: Ο άνθρωπος προσφέρει τον εαυτό του χωρίς υπολογισμούς και σχεδιασμούς, χωρίς ανταλλάγματα και υστεροβουλίες. Γιατί όποιος δεν συναντήσει τον έρωτα, δεν έχει ζήσει τη ζωή του! Αν δεν προσφερθεί ολοκληρωτικά σ' αυτόν, δεν μπορεί να γευθεί την Ομορφιά του κόσμου και της ζωής. Αλλά δεν έχει άλλη επιλογή. Η ζωή του είναι ταξίδι για την αναζήτηση της ομορφιάς. Και είναι μόνο ο θεός έρωτας που ξέρει τα χαοτικά μονοπάτια της...

- Η μετατροπή σε γ' ενικό πρόσωπο εκφράζει αμερόληπτη και αντικειμενική αντιμετώπιση του θέματος, καθολική ισχύ των γραφομένων, αποστασιοποίηση.

12. Κριτήριο 15125

Απάντηση: Με τη χρήση του α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 οι αρθρογράφοι επιδιώκουν να τονίσουν ότι η φύση του ερωτικού συναισθήματος είναι ένα καθολικό φαινόμενο, που μας αφορά όλους. Προσεγγίζουν συναισθηματικά τον αναγνώστη, καθώς ταυτίζονται μαζί του, επισημαίνοντας τις κοινές, συλλογικές διαστάσεις του προβλήματος που τους απασχολεί, δηλαδή της αλλοίωσης του έρωτα. Έτσι, προσπαθούν να κινητοποιήσουν το ενδιαφέρον και τον προβληματισμό του, προσδίδοντας παράλληλα αμεσότητα και ζεστασιά στον λόγο τους.

- «Σε όλους αρέσει να πιστεύουν ότι σε έναν κόσμο όπου τα πάντα αλλάζουν η φύση του έρωτα, η χημεία του, ο πυρήνας του παραμένουν και θα παραμένουν πάντα αναλλοίωτα. Και όμως αυτή τη στιγμή

οι άνθρωποι έχουν φθάσει σε ένα οριακό σημείο, πέρα από το οποίο τίποτα, ούτε ο έρωτας, δεν θα είναι το ίδιο. Στο άμεσο μέλλον θα βιώνουν τον έρωτα με εντελώς διαφορετικό τρόπο, αφού θα εξυπηρετεί πλέον άλλους σκοπούς και άλλες ανάγκες από αυτές που εξυπηρετεί σήμερα.»

- Με το γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο το ύφος λόγου στην πρώτη παράγραφο γίνεται απρόσωπο και αποστασιοποιημένο. Τώρα ο συντάκτης του κειμένου δεν εντάσσεται στο σύνολο, αλλά γράφει ως αμερόληπτος παρατηρητής, που δεν εμπλέκεται συναισθηματικά στο πρόβλημα. Ο λόγος του χάνει σε αμεσότητα και ζωντάνια, αλλά κερδίζει σε αντικειμενικότητα.

13. Κριτήριο 15973

Απάντηση: Η συγγραφέας στο Κείμενο 1 χρησιμοποιεί α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Αυτό το κάνει γιατί το θέμα, η ένδυση, είναι κοινό και αφορά όλους τους ανθρώπους (χωρίς να εξαιρεί τον εαυτό της).

- Ακόμη, γράφει άρθρο, επομένως θέλει να δημιουργήσει οικειότητα και αμεσότητα προς τον αναγνώστη.
- Πρόθεσή της είναι να ενημερώσει και προβληματίσει για τον ρόλο που έχει η ενδυμασία στη ζωή μας. Σε αυτόν τον κοινό προβληματισμό τη διευκολύνει η χρήση του συγκεκριμένου προσώπου.

14. Κριτήριο 14496

Απάντηση: προτρεπτική υποτακτική (Ας μπούμε...)

- α' πληθυντικό πρόσωπο (έχουμε αντοχές για το παιδί μας /σίγουρα μας δίνει τη δυνατότητα να έρθουμε λίγο πιο κοντά κ.ά.) συλλογική ευθύνη – αμεσότητα.
- ερωτήσεις (πχ. 4η παράγραφος – Είμαστε, όμως, ενσυναισθητικοί απέναντι στους ηλικιωμένους;) – ευαισθητοποίηση, αφύπνιση.

15. Κριτήριο 15974

Απάντηση: Η χρήση του πρώτου πληθυντικού προσώπου δείχνει πως το ζήτημα είναι κοινό και απασχολεί όλους μας. Ακόμη, ο συντάκτης εντάσσει και τον εαυτό του στην ίδια χορεία με τους αναγνώστες και δημιουργεί στο δέκτη την αίσθηση της αμεσότητας.

- Η χρήση του δεύτερου ενικού προσώπου διατηρεί την αμεσότητα και τη ζωντάνια στο ύφος του λόγου και φαίνεται πως ο συντάκτης απευθύνεται ευθέως στον αναγνώστη, δημιουργώντας την αίσθηση του διαλόγου.
- Κατά τη μετατροπή του προσώπου, το απόσπασμα γίνεται: «Φυσικός είναι και ο φόβος σου για τα γηρατειά που δεν σου επιτρέπει πάντα να συνειδητοποιήσεις ότι μπορεί η βιολογική ωρίμανση, μετά από κάποιο ηλικιακό όριο, να είναι εκφυλιστική, η ψυχική ωρίμανση, όμως, έχει πλήθος θετικών γνωρισμάτων, όπως την πρακτική σοφία, τη βελτίωση της κριτικής σου ικανότητας, τη δυνατότητα να

προσεγγίζεις ένα ζήτημα από διαφορετικές σκοπιές και να λαμβάνεις εύστοχες αποφάσεις. Για αυτούς τους λόγους και μόνο ίσως θα πρέπει να αναγνωρίσεις ότι η τρίτη ηλικία μπορεί, ως προς ορισμένες απόψεις, να είναι σίγουρα λειτουργική, αν όχι και αναπτυξιακή».

16. Κριτήριο 17138

Απάντηση: Η πρόθεση του συγγραφέα: να προτρέψει τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας να διατηρούν πνευματική διαύγεια, για να διανύσουν αυτή την ηλικία όσο γίνεται ανώδυνα. Δύο γλωσσικές επιλογές:

- Με το ρήμα «Προσπαθήστε» σε προστακτική φαίνεται η προτρεπτική διάθεση του συγγραφέα.
- Με τη χρήση του β' ενικού ρηματικού προσώπου, με το οποίο άμεσα απευθύνεται στους ηλικιωμένους. Πληροφοριακό ύφος: Οι ηλικιωμένοι πρέπει να προσπαθούν να διατηρούν το μυαλό τους ενεργό μέσα από το διάβασμα, το γράψιμο, τις συζητήσεις, τη διαρκή επίλυση προβλημάτων.

17. Κριτήριο 17161

Απάντηση: γ

18. Κριτήριο 20283

Απάντηση: Γλωσσικές επιλογές που δημιουργούν ευαισθητοποίηση:

- «Έτσι η αλυσίδα της σημερινής κοινωνίας έχει σπασμένους κρίκους»: Συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας, έντονα εικονοπλαστικός λόγος, με τον οποίο γίνεται προσπάθεια να προβληματιστούν οι αναγνώστες για την περιθωριοποίηση των ηλικιωμένων, καθώς αυτοί παραλληλίζονται με κρίκους σπασμένους στην αλυσίδα της ζωής, η οποία έτσι δεν έχει συνέχεια.
- «Χρειάζεται να δώσουμε χώρο στους ηλικιωμένους»: υποτακτική έγκλιση, με την οποία δίνεται έμφαση στην προτροπή για ανάληψη δράσης και πρωτοβουλιών για την αποφυγή της περιθωριοποίησης των ατόμων της τρίτης ηλικίας στην κοινωνία. Γενικά, η διατύπωση δηλώνει την αναγκαιότητα να ληφθούν μέτρα για την αναβάθμιση του ρόλου των ηλικιωμένων στην κοινωνία.
- «Ας κοιτάξουμε λοιπόν . . . κι ας αναρωτηθούμε . . .»: α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, που εκφράζει την καθολική συμμετοχή όλων στην προσπάθεια για την άρση της απομόνωσης των ηλικιωμένων. Παράλληλα, ενδιαφέρον έχει η χρήση της προτρεπτικής υποτακτικής, με την οποία εκφράζεται η διάθεση παρακίνησης του δέκτη.

19. Κριτήριο 15132

Απάντηση: γ

20. Κριτήριο 16399

Απάντηση: «Όμως αν επιτρέπεις στον εαυτό σου να μην χάνει την παιγνιώδη διάθεση – ακόμα και μπροστά σε πραγματικά μεγάλες δυσκολίες και απώλειες - στην πραγματικότητα του επιτρέπεις να μένει συνδεδεμένος με την χαρά και το νόημα της ζωής.»

- Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου προσδίδει στο κείμενο την αίσθηση της καθολικής, συλλογικής εμπειρίας, ενισχύοντας την οικειότητα και την ταύτιση του συντάκτη και των αναγνωστών / -τριών. Με τη χρήση του β' ενικού προσώπου (είτε πρόκειται για αποστροφή στον /στην αναγνώστη / -τρια είτε για «νόθο» β' ενικό) το ύφος γίνεται πιο παραινετικό, συμβουλευτικό, διδακτικό.